

Warunki nabywania prawa do emerytury częściowej, wysokość emerytury częściowej oraz zasady wypłaty tego świadczenia określa ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹, zwana dalej ustawą emerytalną.

Komu przysługuje emerytura częściowa?

Emerytura częściowa przysługuje ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r., którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego, ustalonego indywidualnie ze względu na datę urodzenia – po spełnieniu łącznie następujących warunków:

- kobiety, jeżeli osiągnęły wiek co najmniej 62 lata i mają co najmniej 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych,
- mężczyźni, jeżeli osiągnęli wiek co najmniej 65 lat i mają co najmniej 40 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Oznacza to, że na emeryturę częściową mogą przejść:

- kobiety urodzone po 31 grudnia 1958 r.,
 - mężczyźni urodzeni po 31 grudnia 1948 r.,
- jeżeli spełnią – odpowiednio – wyżej wymienione warunki dotyczące wieku i stażu emerytalnego i wystąpią o przyznanie tego świadczenia przed osiągnięciem ustalonego dla nich ze względu na datę urodzenia podwyższonego wieku emerytalnego (wynoszącego docelowo 67 lat)².

¹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 1440 z późn. zm.

² Patrz ramka s. 6.

Jakie okresy są uwzględniane przy ustalaniu stażu emerytalnego?

Przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się:

- okresy składkowe (art. 6 ustawy emerytalnej),
- okresy nieskładkowe (art. 7 ustawy emerytalnej),
- okresy uzupełniające, czyli okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego i pracy w tym gospodarstwie (art. 10 ustawy emerytalnej),
- okresy pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy (art. 10a ustawy emerytalnej).

Przy ustalaniu wymaganego 35-letniego lub 40-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, okresy te uwzględnia się tak jak przy ustalaniu uprawnień do emerytury na dotychczasowych zasadach:

- najpierw okresy składkowe,
- następnie okresy nieskładkowe – jednak nie więcej niż 1/3 uwzględnionych okresów składkowych,
- w dalszej kolejności okresy uzupełniające (okresy rolne – art. 10 ustawy emerytalnej), jeżeli łączny wymiar okresów składkowych i nieskładkowych jest krótszy niż odpowiednio 35 lat (dla kobiet) lub 40 lat (dla mężczyzn),
- w ostatniej kolejności okres pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, na zasadach określonych w art. 10a ustawy emerytalnej, jeżeli łączny wymiar okresów wymienionych wyżej jest krótszy niż 35 lat (dla kobiet) lub 40 lat (dla mężczyzn).

Ważne: Przy ustalaniu okresu uprawniającego do świadczeń, dla płatników składek zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenia, nie uwzględnia się okresów, za które nie zostały opłacone składki, mimo podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym.

Kiedy powstaje prawo do emerytury częściowej?

Prawo do emerytury powstaje z dniem spełnienia wszystkich wymaganych do tego warunków, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Emerytura częściowa przysługuje bez konieczności rozwiązania stosunku pracy nawiązanego przed nabyciem prawa do emerytury częściowej.

Osoba, która miała ustalone prawo do emerytury częściowej, może wystąpić z wnioskiem o przyznanie pełnej emerytury po osiągnięciu podwyższonego

wieku emerytalnego ustalonego indywidualnie dla niej według daty urodzenia – oraz dodatkowo po ustaniu stosunku pracy, jeżeli osoba ta pozostawała w stosunku pracy.

Ważne: Łączna kwota pobranej emerytury częściowej, w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne, pomniejszy podstawę obliczenia przyszłej emerytury przyznanej po osiągnięciu podwyższonego wieku emerytalnego.

Wysokość emerytury częściowej

Emerytura częściowa wynosi 50% kwoty emerytury obliczonej według nowych zasad. Kwotę pełnej emerytury ustala się przez podzielenie podstawy jej obliczenia przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na tę emeryturę danego ubezpieczonego.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego w ZUS do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego.

W przypadku ubezpieczonego, będącego członkiem otwartego funduszu emerytalnego, do podstawy obliczenia emerytury przyjmuje się również kwotę środków zewidencjonowanych na subkoncie w ZUS (w tym również przeniesionych z otwartego funduszu emerytalnego), z uwzględnieniem waloryzacji tych środków.

Ważne: Emerytura częściowa nie podlega podwyższeniu do kwoty najniższej emerytury.

Zasady wypłaty emerytury częściowej

ZUS wypłaca emeryturę osobie uprawnionej, w wyznaczonym terminie płatności, za pośrednictwem osób prawnych prowadzących działalność w zakresie doręczania świadczeń albo – na wniosek tej osoby – na jej rachunek w banku lub w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej.

Prawo do emerytury częściowej nie podlega zawieszeniu ani zmniejszeniu w razie osiągnięcia przychodu z tytułu zatrudnienia lub innej działalności zarobkowej podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń społecznych – bez względu na wysokość tego przychodu.

Prawo do emerytury częściowej może być jednak zawieszono na wniosek zainteresowanego, bez konieczności podania powodu zawieszenia wypłaty.

Z kwoty emerytury częściowej dokonuje się potrąceń i egzekucji, przy zachowaniu kwoty wolnej od potrąceń i egzekucji – jak dla emerytury.

Wypłata emerytury częściowej może być kontynuowana także po osiągnięciu podwyższonego wieku emerytalnego – jeżeli osoba pobierająca emeryturę częściową nie wystąpi z wnioskiem o przyznanie pełnej emerytury.

Jaki jest tryb postępowania o przyznanie emerytury?

Postępowanie w sprawie emerytury częściowej wszczyna się na podstawie wniosku (druk ZUS-ER-WEC-01) osoby zainteresowanej lub jej pełnomocnika, zgłoszonego w dowolnej jednostce organizacyjnej ZUS (oddziale lub inspektoracie ZUS) osobiście, za pośrednictwem urzędu pocztowego lub w formie elektronicznej.

Wniosek o emeryturę może być wycofany nie później niż do dnia uprawomocnienia się decyzji w sprawie emerytury, przy czym prośba o wycofanie wniosku jest skuteczna, jeżeli została złożona na piśmie lub zgłoszona ustnie do protokołu.

Decyzja w sprawie emerytury powinna być wydana w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Decyzja przekazywana jest zgodnie z wnioskiem osoby zainteresowanej pod wskazany we wniosku adres lub do rąk przedstawiciela ustawowego.

Do wniosku o przyznanie emerytury należy dołączyć:

- kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych (druk ZUS Rp-6),
- dokumenty na potwierdzenie przebytych okresów składkowych i nieskładkowych (świadczenia pracy, legitymację ubezpieczeniową, zaświadczenia lub dyplom potwierdzający ukończenie studiów oraz programowy tok ich trwania, zaświadczenie szkoły wyższej, wyciągi z akt urodzenia dzieci),
- zaświadczenie pracodawcy o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (druk ZUS Rp-7) bądź legitymację ubezpieczeniową zawierającą odpowiednie wpisy albo inne dowody potwierdzające wysokość dochodu – przychodu, uwzględnianego przy ustalaniu podstawy wymiaru.

Ubezpieczony, który dokumenty potwierdzające przebyte do 31 grudnia 1998 r. okresy składkowe i nieskładkowe oraz wysokość osiąganego wynagrodzenia złożył w organie rentowym do wniosku o kapitał początkowy, powinien podać, że do-

kumenty te zostały przedłożone przy wniosku o kapitał początkowy, oraz podać numer decyzji wydanej w sprawie kapitału początkowego.

Kto wydaje decyzję i czy można się od niej odwołać?

Decyzję w sprawie emerytury częściowej wydaje oddział ZUS właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej. Od tej decyzji przysługuje prawo wniesienia odwołania do sądu okręgowego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji. Odwołanie wnosi się do oddziału ZUS, który wydał decyzję, na piśmie albo ustnie do protokołu. Postępowanie odwoławcze wolne jest od opłat.

O czym należy powiadomić ZUS?

Osoba uprawniona do emerytury zobowiązana jest powiadomić ZUS:

- o zmianie miejsca zamieszkania, numeru rachunku w banku lub w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej,
- o pobieraniu emerytury lub renty z innego tytułu – przyznanej przez inny organ emerytalny / rentowy albo o pobieraniu uposażenia sędziego lub prokuratora w stanie spoczynku bądź uposażenia rodzinnego.

* * *

Informacje zawarte w tej ulotce mają charakter ogólny. W celu uzyskania, w indywidualnej sprawie szczegółowych informacji, należy zwrócić się do oddziału lub inspektoratu ZUS.

Warszawa, marzec 2014 r.

Wiek emerytalny dla kobiet urodzonych w okresie:

• do 31 grudnia 1952 r.	wynosi	co najmniej 60 lat
• 1 stycznia 1953 r. do 31 marca 1953 r.	wynosi	co najmniej 60 lat i 1 miesiąc
• 1 kwietnia 1953 r. do 30 czerwca 1953 r.	wynosi	co najmniej 60 lat i 2 miesiące
• 1 lipca 1953 r. do 30 września 1953 r.	wynosi	co najmniej 60 lat i 3 miesiące
• 1 października 1953 r. do 31 grudnia 1953 r.	wynosi	co najmniej 60 lat i 4 miesiące
• 1 stycznia 1954 r. do 31 marca 1954 r.	wynosi	co najmniej 60 lat i 5 miesięcy
• 1 kwietnia 1954 r. do 30 czerwca 1954 r.	wynosi	co najmniej 60 lat i 6 miesięcy
• 1 lipca 1954 r. do 30 września 1954 r.	wynosi	co najmniej 60 lat i 7 miesięcy
• 1 października 1954 r. do 31 grudnia 1954 r.	wynosi	co najmniej 60 lat i 8 miesięcy
• 1 stycznia 1955 r. do 31 marca 1955 r.	wynosi	co najmniej 60 lat i 9 miesięcy
• 1 kwietnia 1955 r. do 30 czerwca 1955 r.	wynosi	co najmniej 60 lat i 10 miesięcy
• 1 lipca 1955 r. do 30 września 1955 r.	wynosi	co najmniej 60 lat i 11 miesięcy
• 1 października 1955 r. do 31 grudnia 1955 r.	wynosi	co najmniej 61 lat
• 1 stycznia 1956 r. do 31 marca 1956 r.	wynosi	co najmniej 61 lat i 1 miesiąc
• 1 kwietnia 1956 r. do 30 czerwca 1956 r.	wynosi	co najmniej 61 lat i 2 miesiące
• 1 lipca 1956 r. do 30 września 1956 r.	wynosi	co najmniej 61 lat i 3 miesiące
• 1 października 1956 r. do 31 grudnia 1956 r.	wynosi	co najmniej 61 lat i 4 miesiące
• 1 stycznia 1957 r. do 31 marca 1957 r.	wynosi	co najmniej 61 lat i 5 miesięcy
• 1 kwietnia 1957 r. do 30 czerwca 1957 r.	wynosi	co najmniej 61 lat i 6 miesięcy
• 1 lipca 1957 r. do 30 września 1957 r.	wynosi	co najmniej 61 lat i 7 miesięcy
• 1 października 1957 r. do 31 grudnia 1957 r.	wynosi	co najmniej 61 lat i 8 miesięcy
• 1 stycznia 1958 r. do 31 marca 1958 r.	wynosi	co najmniej 61 lat i 9 miesięcy
• 1 kwietnia 1958 r. do 30 czerwca 1958 r.	wynosi	co najmniej 61 lat i 10 miesięcy
• 1 lipca 1958 r. do 30 września 1958 r.	wynosi	co najmniej 61 lat i 11 miesięcy
• 1 października 1958 r. do 31 grudnia 1958 r.	wynosi	co najmniej 62 lata
• 1 stycznia 1959 r. do 31 marca 1959 r.	wynosi	co najmniej 62 lata i 1 miesiąc
• 1 kwietnia 1959 r. do 30 czerwca 1959 r.	wynosi	co najmniej 62 lata i 2 miesiące
• 1 lipca 1959 r. do 30 września 1959 r.	wynosi	co najmniej 62 lata i 3 miesiące
• 1 października 1959 r. do 31 grudnia 1959 r.	wynosi	co najmniej 62 lata i 4 miesiące
• 1 stycznia 1960 r. do 31 marca 1960 r.	wynosi	co najmniej 62 lata i 5 miesięcy
• 1 kwietnia 1960 r. do 30 czerwca 1960 r.	wynosi	co najmniej 62 lata i 6 miesięcy
• 1 lipca 1960 r. do 30 września 1960 r.	wynosi	co najmniej 62 lata i 7 miesięcy
• 1 października 1960 r. do 31 grudnia 1960 r.	wynosi	co najmniej 62 lata i 8 miesięcy
• 1 stycznia 1961 r. do 31 marca 1961 r.	wynosi	co najmniej 62 lata i 9 miesięcy
• 1 kwietnia 1961 r. do 30 czerwca 1961 r.	wynosi	co najmniej 62 lata i 10 miesięcy
• 1 lipca 1961 r. do 30 września 1961 r.	wynosi	co najmniej 62 lata i 11 miesięcy
• 1 października 1961 r. do 31 grudnia 1961 r.	wynosi	co najmniej 63 lata
• 1 stycznia 1962 r. do 31 marca 1962 r.	wynosi	co najmniej 63 lata i 1 miesiąc
• 1 kwietnia 1962 r. do 30 czerwca 1962 r.	wynosi	co najmniej 63 lata i 2 miesiące
• 1 lipca 1962 r. do 30 września 1962 r.	wynosi	co najmniej 63 lata i 3 miesiące

Wiek emerytalny dla kobiet urodzonych w okresie:

● 1 października 1962 r. do 31 grudnia 1962 r.	wynosi	co najmniej 63 lata i 4 miesiące
● 1 stycznia 1963 r. do 31 marca 1963 r.	wynosi	co najmniej 63 lata i 5 miesięcy
● 1 kwietnia 1963 r. do 30 czerwca 1963 r.	wynosi	co najmniej 63 lata i 6 miesięcy
● 1 lipca 1963 r. do 30 września 1963 r.	wynosi	co najmniej 63 lata i 7 miesięcy
● 1 października 1963 r. do 31 grudnia 1963 r.	wynosi	co najmniej 63 lata i 8 miesięcy
● 1 stycznia 1964 r. do 31 marca 1964 r.	wynosi	co najmniej 63 lata i 9 miesięcy
● 1 kwietnia 1964 r. do 30 czerwca 1964 r.	wynosi	co najmniej 63 lata i 10 miesięcy
● 1 lipca 1964 r. do 30 września 1964 r.	wynosi	co najmniej 63 lata i 11 miesięcy
● 1 października 1964 r. do 31 grudnia 1964 r.	wynosi	co najmniej 64 lata
● 1 stycznia 1965 r. do 31 marca 1965 r.	wynosi	co najmniej 64 lata i 1 miesiąc
● 1 kwietnia 1965 r. do 30 czerwca 1965 r.	wynosi	co najmniej 64 lata i 2 miesiące
● 1 lipca 1965 r. do 30 września 1965 r.	wynosi	co najmniej 64 lata i 3 miesiące
● 1 października 1965 r. do 31 grudnia 1965 r.	wynosi	co najmniej 64 lata i 4 miesiące
● 1 stycznia 1966 r. do 31 marca 1966 r.	wynosi	co najmniej 64 lata i 5 miesięcy
● 1 kwietnia 1966 r. do 30 czerwca 1966 r.	wynosi	co najmniej 64 lata i 6 miesięcy
● 1 lipca 1966 r. do 30 września 1966 r.	wynosi	co najmniej 64 lata i 7 miesięcy
● 1 października 1966 r. do 31 grudnia 1966 r.	wynosi	co najmniej 64 lata i 8 miesięcy
● 1 stycznia 1967 r. do 31 marca 1967 r.	wynosi	co najmniej 64 lata i 9 miesięcy
● 1 kwietnia 1967 r. do 30 czerwca 1967 r.	wynosi	co najmniej 64 lata i 10 miesięcy
● 1 lipca 1967 r. do 30 września 1967 r.	wynosi	co najmniej 64 lata i 11 miesięcy
● 1 października 1967 r. do 31 grudnia 1967 r.	wynosi	co najmniej 65 lat
● 1 stycznia 1968 r. do 31 marca 1968 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 1 miesiąc
● 1 kwietnia 1968 r. do 30 czerwca 1968 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 2 miesiące
● 1 lipca 1968 r. do 30 września 1968 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 3 miesiące
● 1 października 1968 r. do 31 grudnia 1968 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 4 miesiące
● 1 stycznia 1969 r. do 31 marca 1969 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 5 miesięcy
● 1 kwietnia 1969 r. do 30 czerwca 1969 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 6 miesięcy
● 1 lipca 1969 r. do 30 września 1969 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 7 miesięcy
● 1 października 1969 r. do 31 grudnia 1969 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 8 miesięcy
● 1 stycznia 1970 r. do 31 marca 1970 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 9 miesięcy
● 1 kwietnia 1970 r. do 30 czerwca 1970 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 10 miesięcy
● 1 lipca 1970 r. do 30 września 1970 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 11 miesięcy
● 1 października 1970 r. do 31 grudnia 1970 r.	wynosi	co najmniej 66 lat
● 1 stycznia 1971 r. do 31 marca 1971 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 1 miesiąc
● 1 kwietnia 1971 r. do 30 czerwca 1971 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 2 miesiące
● 1 lipca 1971 r. do 30 września 1971 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 3 miesiące
● 1 października 1971 r. do 31 grudnia 1971 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 4 miesiące
● 1 stycznia 1972 r. do 31 marca 1972 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 5 miesięcy
● 1 kwietnia 1972 r. do 30 czerwca 1972 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 6 miesięcy
● 1 lipca 1972 r. do 30 września 1972 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 7 miesięcy

Wiek emerytalny dla kobiet urodzonych w okresie:

● 1 października 1972 r. do 31 grudnia 1972 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 8 miesięcy
● 1 stycznia 1973 r. do 31 marca 1973 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 9 miesięcy
● 1 kwietnia 1973 r. do 30 czerwca 1973 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 10 miesięcy
● 1 lipca 1973 r. do 30 września 1973 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 11 miesięcy
● po 30 września 1973 r.	wynosi	co najmniej 67 lat

Wiek emerytalny dla mężczyzn urodzonych w okresie:

● do 31 grudnia 1947 r.	wynosi	co najmniej 65 lat
● 1 stycznia 1948 r. do 31 marca 1948 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 1 miesiąc
● 1 kwietnia 1948 r. do 30 czerwca 1948 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 2 miesiące
● 1 lipca 1948 r. do 30 września 1948 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 3 miesiące
● 1 października 1948 r. do 31 grudnia 1948 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 4 miesiące
● 1 stycznia 1949 r. do 31 marca 1949 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 5 miesięcy
● 1 kwietnia 1949 r. do 30 czerwca 1949 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 6 miesięcy
● 1 lipca 1949 r. do 30 września 1949 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 7 miesięcy
● 1 października 1949 r. do 31 grudnia 1949 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 8 miesięcy
● 1 stycznia 1950 r. do 31 marca 1950 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 9 miesięcy
● 1 kwietnia 1950 r. do 30 czerwca 1950 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 10 miesięcy
● 1 lipca 1950 r. do 30 września 1950 r.	wynosi	co najmniej 65 lat i 11 miesięcy
● 1 października 1950 r. do 31 grudnia 1950 r.	wynosi	co najmniej 66 lat
● 1 stycznia 1951 r. do 31 marca 1951 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 1 miesiąc
● 1 kwietnia 1951 r. do 30 czerwca 1951 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 2 miesiące
● 1 lipca 1951 r. do 30 września 1951 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 3 miesiące
● 1 października 1951 r. do 31 grudnia 1951 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 4 miesiące
● 1 stycznia 1952 r. do 31 marca 1952 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 5 miesięcy
● 1 kwietnia 1952 r. do 30 czerwca 1952 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 6 miesięcy
● 1 lipca 1952 r. do 30 września 1952 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 7 miesięcy
● 1 października 1952 r. do 31 grudnia 1952 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 8 miesięcy
● 1 stycznia 1953 r. do 31 marca 1953 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 9 miesięcy
● 1 kwietnia 1953 r. do 30 czerwca 1953 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 10 miesięcy
● 1 lipca 1953 r. do 30 września 1953 r.	wynosi	co najmniej 66 lat i 11 miesięcy
● po 30 września 1953 r.	wynosi	co najmniej 67 lat

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Departament Świadczeń Emerytalno-Rentowych)

01-748 Warszawa, ul. Szamocka 3, 5

Skład i druk: Poligrafia ZUS w Warszawie. Nakł. 10 000 egz. Zam. nr 874/14